

Stjørdalselva – biotoptiltak i Meråker- revisjon av tiltaksplan og økt behov for tilkjørt stein i sesongen 2026.

Prosjekt:	Stjørdalselva - biotoptiltak	Prosjektnr.:	10240335
Kunde:	NTE Energi	Prosjektleder:	Per Ivar Bergan
Utarbeidet av:	Per Ivar Bergan	Dato:	24.11.2025
Kontrollert av:	Ole Kristian Bjølstad 25.11.2025	Godkjent av:	Ole Kristian Bjølstad 25.11.2025
Dokumentnr.:	4	Rev.:	<Nr.>

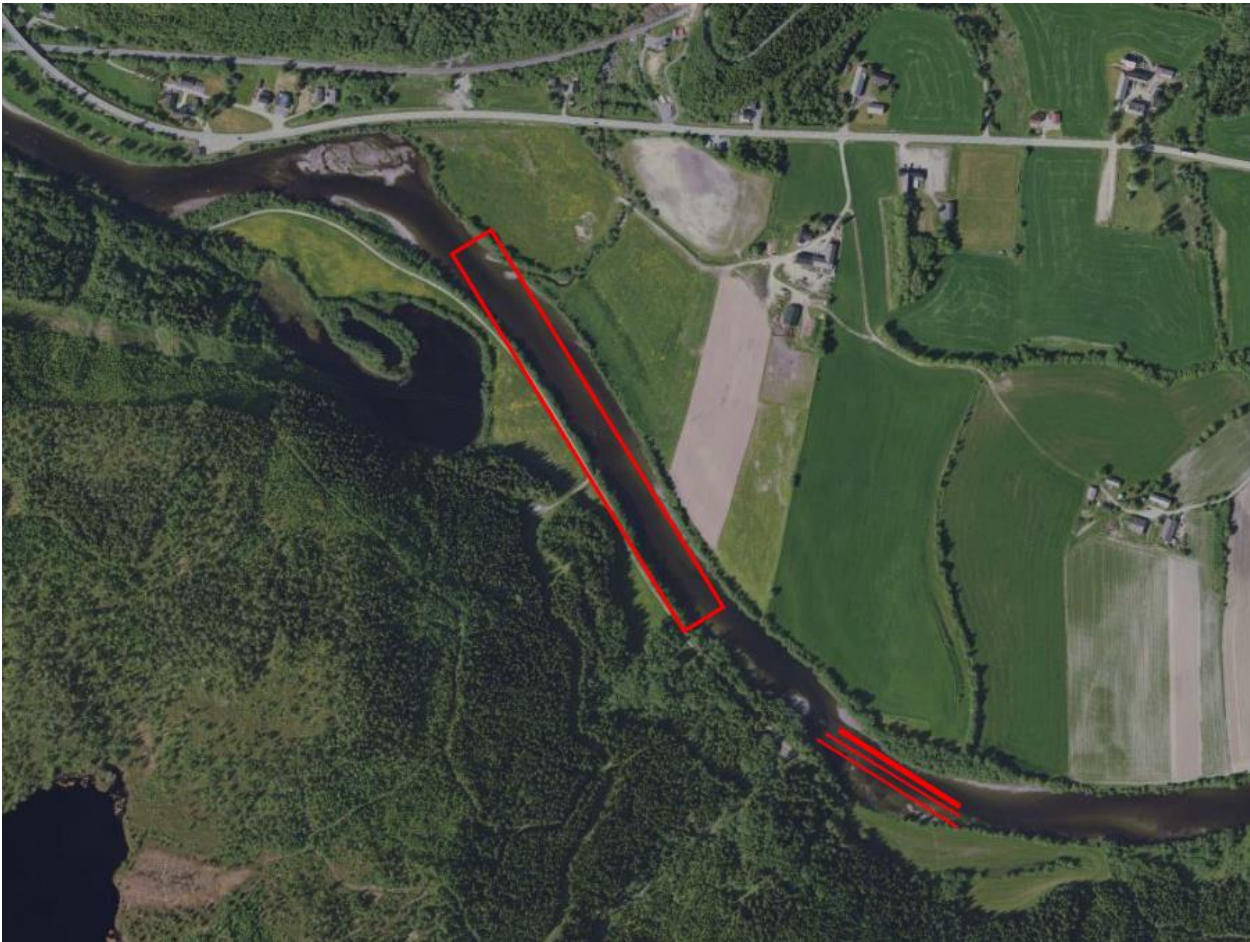
Revisjonshistorikk

Rev	Dato	Beskrivelse av endringen	Utarbeidet av	Kontrollert av	Godkjent av
1	25.11.2025	Inkludering av tiltaksområde 5A	Per Ivar Bergan		Ole Kristian Bjølstad

I 2025 ble det gjennomført biotoptiltak i Stjørdalselva i tråd med revidert detaljplan av 7. januar 2025 (Bergan, 2025). De beskrevne tiltakene på tiltaksområdene 1, 3 og 6 ble gjennomført og avsluttet. Etter planen skulle det gjennomføres tiltak på områdene 2, 4 og 5 i 2026.

Det er ikke kommet til enighet med grunneier ved tiltaksområde 2 når det gjelder kompensasjon for benyttelse av privat grunn. Dette området må derfor utgå. Tiltaksområde 5 (nedstrøms Gudå) har vanskelig adkomst som innebærer kryssing av jernbanen og en bratt skråning ned mot elva. Dette innebærer nødvendig bruk av sikkerhetsvakt i tillegg til HMS-utfordringer. Det er derfor ønskelig å erstatte tiltaksområdene 2 og 5 med andre strekninger i elva med like stort forbedringspotensial.

Ved tiltaksområde 4 er det tidligere sett på at delområde 4B med fordel kan forlenges mot vest. Dette er en lang elvestrekning som er homogen med hensyn til bunnssubstrat, dybde og vannhastighet. I dag framstår strekningen som et område for gyting og leveområde for årsyngel, men med svært lite skjul for eldre laksunger. Bunnssubstratet består av grus. Det er derfor ingen gevinst i eventuelt å rippe denne strekningen. Det foreslås derfor at det tilføres stein i fraksjon 12-40 cm. Hele området som tidligere har blitt omtalt som tiltaksområde 4A, 4B og 4C inkludert utvidelsen mot nordvest benevnes nå som «tiltaksområde 4». Det er ved gyteopregistreringer dokumentert godt med gyteaktivitet i dette området (Arnekleiv m.fl., 2020). Det er også tett med gyteopregistreringer rett oppstrøms tiltaksområde 4. Det er ingen grunn til å tro at egnede gyteområder vil være begrensende for lakseproduksjonen i denne delen av elva. Vi anser det som svært fordelaktig at det etableres gode oppvekstområder rett nedstrøms mye brukte gyteområder. Lokaliseringen av tiltaksområde 4 med langsgående steinrygger mot sørøst og tildekking av elvebunnen med rundstein mot nordvest, er vist i bilde 1.

Bilde1: Tiltaksområde 4. Plassering av steinranker og areal for dekking av elvebunn med rundstein.

Det opprinnelige tiltaksområde 5 har vanskelig tilkomst med hensyn på HMS. Tilkjøring av stein til dette området innebærer kryssing av jernbanen, og det er en bratt skråning ned mot elva på vestsiden av Gudåa. Det har derfor blitt lett etter strekninger som er like godt egnet for biotopiltak, men som er lettere tilgjengelig og med mindre fare for de som skal utføre arbeidet. Et slikt område er funnet på utsiden av industriområdet ved Gudå. Ved dette området er det et attraktivt område for fiskeutøvelse utenfor en gapahuk. Dette området vil ikke bli berørt av biotopiltakene. Brekket på oversiden av tiltaksområdet er et attraktivt gyteområde. Dette vil heller ikke bli berørt av biotopiltakene. Det nye tiltaksområdet benevnes tiltaksområde 5A.

Utenfor industriområdet ved Gudå, ved Gudåneset, er det enkel adkomst til elva. Området ble befart ved lav vannføring 4. november 2025. Oppstrøms hølen ved gapahuken er det en lengre strekning med homogent bunns substrat bestående av grus (bilde 2). Elvebunnen er svakt hellende fra sørsiden mot nordsiden. Nordsiden er forbygd. Bunns substratet består i all hovedsak av grus i finkornede fraksjoner. Vannhastigheten er litt lav ved lavvannføring, men vil være nær ideell for eldre laksunger ved normalvannføring. Bredden av det vanndekte arealet ved lavvannføring er varierende fra 30-35 meter. Denne strekningen er i utgangspunktet godt egnet for tildekking av elvebunnen med grov rundstein i fraksjon 12-40 cm. Det nye tiltaksområdet ved Gudåneset benevnes «tiltaksområde 5A». Utbredelsen av arealet hvor det foreslås utlegging av rundstein er vist i bilde 4.

Bilde 2: *Nederste del av nytt tiltaksområde 5A.*

Oppstrøms dette nedre tiltaksområde i 5A er det et lite brekk. I dette området er det også registrert gyteaktivitet alle årene fra 2014-2018 (Arnekleiv m.fl., 2020). Det foreslår derfor ingen biotiltak i kjernen av gyteområdet, men at det litt lengre oppstrøms (bilde 3 og 4) etableres langsgående parallelle steinrygger i en lengde på 100 meter. På denne delen av tiltaksområdet er vannhastigheten noe høyere enn i nedre del. Det er registrert gode gyteområder også oppstrøms denne delen av tiltaksområde 5A. Ut fra dette forventes det godt tilslag av eldre laksunger på tiltaksområde 5A.

Bilde 3: *Øvre delstrekning i tiltaksområde 5A.*

Bilde 4: Nytt tiltaksområde 5A (Gudåneset) hvor det planlegges utlegging av rundstein i det avmerkede arealet mot vest og etablering av langsgående steinrygger mot øst.

Hensikten med tiltakene er at de skal øke smoltproduksjonen i elva og kompensere for bortfallet av fiskeutsettingene som har foregått oppstrøms lakseførende strekning. Fiskeutsettingene er beregnet å bidra tilsvarende 2700 villsmolt.

Det er en forutsetning at bortfallet av tiltaksområdene 2 og 5 (nedstrøms Gudå) fullt ut skal erstattes med hensyn på beregning av økning i smoltproduksjon i de nye tiltaksområdene. Som beskrevet i detaljplanen antas det at tildekking av elvebunnen med grov stein gir en økning i smoltproduksjon på 8 smolt/100 m², mens utlegging av langsgående steinranker øker smoltproduksjonen med 15 smolt/100m². Arealer av ulike tiltaksformer og forventet økning i smoltproduksjonen er gitt i tabell 1.

Tabell 1: Oversikt over tiltaksform og beregnet økning i smoltproduksjon på de enkelte tiltaksområdene. De endrede eller nye tiltaksområdene er markert med grønn farge.

Strekning	Ripping harving (faktor 5)		Steinlagt bunn (faktor 8)		Steinranker (faktor 15)		Sum
	Areal (m ²)	Økt smoltproduksjon	Areal (m ²)	Økt smoltproduksjon	Areal (m ²)	Økt smoltproduksjon	
1			4000	320			320
3			3400	272			272
4 (totalt)			13750	1100	400	60	1158
5A			3000	240	600	90	330
6	12600	630					630
Sum	12600	630	25150	2012	400	60	2710

Endringen i tiltaksområder får konsekvenser for hvor stort behov for stein det vil være i 2026. Steinbehovet for 2026 øker fra opprinnelig planlagt 3400m³ til 4820m³ (tabell 2).

Tabell 2: Mengden stein som skal benyttes i biotoptiltakene i 2026.

Tiltaksområde	Steinranker	Dekking av elvebunn	Sum fraksjon 12-40cm	Sum fraksjon 40-60cm
4	190 løpemeter tilsvarer 190m ³ . Hovedsakelig fraksjon 12-40cm, men noe 40-60 i endene	13750 m ² . Det tilsvarer 3400 m ³ i fraksjon 12-40cm	3450m ³ .	30m ³ .
5A	300 løpemeter tilsvarer 300m ³ . Hovedsakelig fraksjon 12-40cm, men noe 40-60 i endene	4000 m ² . Det tilsvarer 1000 m ³ i fraksjon 12-40cm.	1300m ³	40m ³
SUM			4750m ³	70m ³

Referanser

Arnekleiv, J.V., Kjørstad, G., Rønning, L., Davidsen, J.G., Kielland, Ø.N. & Sjursen, A.D. 2020. Ferskvannsbiologiske undersøkelser i Stjørdalselva og Forra 1990-2018, sluttrapport – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2020-5. 1-149.

Bergan, P.I., 2025. Stjørdalselva. Biotoptiltak for fisk i Meråker kommune – detaljplan rev.4. Sweco rapport 10240335-1, 2025.